

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут

*«Актуальні проблеми сучасної
транслятології, лінгвокраїнознавства
та теорії міжкультурної комунікації»*

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
Міжнародної науково-практичної
Інтернет–конференції**

25 березня 2016 року

Вінниця 2016

УДК 81'1

ББК 81

А 43

Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2016. – 101 с.

У збірнику матеріалів міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації» розглянуто низку питань, що стосуються загальної теорії перекладознавства, практики технічного та художнього перекладу, складників перекладацької компетентності, інновацій в підготовці перекладачів, а також перспектив розвитку дискурсознавства, комунікативної лінгвістики та міжкультурної комунікації на теренах лінгвогерманістики та лінгвославістики.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії – **Замкова Н.Л.**, д. філос. н., доцент.

Відповідальний секретар – **Мартінова Л.Б.**, к. філол. н., доцент.

Члени редакційної колегії:

Іваницька Н.Б., д. філол. н., професор; **Вуколова В.О.**, к. філол. н., доцент;

Гладь С.В., к. філол. н., доцент; **Калініченко А.І.**, к. пед. н., доцент;

Чугу С.Д. к. філол. н., доцент.

Друкується за ухвалою Вченої Ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРАНСЛЯТОЛОГІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

- Іваницька Н.Б., к.філол.н., професор**
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СУЧАСНІ ВИМІРИ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ПЕРЕКЛАДУ..... 8
- Колядич Ю.В., к.філол.н., ст. викладач**
Вінницький державний педагогічний університет ім. М.Коцюбинського
ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА ЛЕКСИЧНОМУ РІВНІ... 12
- Ткачук Т.І., к.філол.н., доцент**
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
**ЛЕКСИЧНІ ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНОЇ
ТЕРМІНОСИСТЕМИ..... 15**

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ТЕХНІЧНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

- IrelandR., Master of English**
Groningen University RUG
**MODAL ASPECT OF THE LITERARY: TEXT TRANSLATION
CHALLENGES..... 20**
- Гладь С.В., к.філол.н., доцент**
Вінницький торговельно-економічного інституту КНТЕУ
ЧИТАТЕЛЬСКАЯ РЕФЛЕКСИЯ В ХУДОЖЕСТВЕННОМ ТЕКСТЕ. 24

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

- Gladio A.**
Vinnytsia National Technical University
Lundstrom M., Master of IT
Florida, US
INTERNET COMMUNITY USERS..... 28

Яблочнікова В.О., асистент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ НЕОБХІДНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ.....	30
---	-----------

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Замкова Н.Л., д.філос.н., доцент Войнаровська Н.В., к.пед.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ DEVELOPING FOREIGN BILINGUAL COMPETENCE OF PERSPECTIVE INTERPRETERS.....	33
---	-----------

Іваницька Н.Л., д.філол.н., професор Вінницький державний педагогічний університет ім. М.Коцюбинського СТРАТЕГІЇ Й ТАКТИКИ ВІТЧИЗНЯНОЇ МОВНОЇ ОСВІТИ.....	36
---	-----------

Паславська І.Б., асистент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ Паславський В.В. Академія ім. Леона Козмінського, м. Варшава АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ТРУДНОЩІ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В ПРОФЕСІЙНІЙ МІЖНАРОДНІЙ КОМУНІКАЦІЇ.....	41
---	-----------

Прадівляний М.Г., к.пед.н., доцент Вінницький національний технічний університет Бондар Н.Д., асистент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СПЕЦИФІКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕРЕКЛАДАЧА У НЕМОВНОМУ ВІЗІ З ТОЧКИ ЗОРУ ФОРМУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	44
--	-----------

Троян Г.В., ст. викладач Вінницький національний технічний університет ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ НАПРЯМКІВ ПІДГОТОВКИ.....	48
--	-----------

Черній Г.В., к.пед.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ МІСЦЕ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ..	52
---	-----------

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ
ГЕРМАНСЬКИХ, РОМАНСЬКИХ І СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ І
ЛІТЕРАТУР**

Деменчук О.В., д.філол.н., доцент

Рівненський державний гуманітарний університет

**СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ЛЕКСИКИ В АСПЕКТІ
МІЖМОВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ..... 55**

Леміш Н.Є, д.філол.н., доцент

Бердянський державний педагогічний університет

**ВЕРТЕРАЛЬНІ ПРОТОТИПИ ДЛЯ ДОМІНАНТИ КАУЗАЛЬНОГО
КОМПЛЕКСУ ПРИЧИНА В РІЗНОСИСТЕМНИХ МОВАХ..... 58**

Мізін К.І., д.філол.,н., професор

Кременчуцький національний університет ім. М. Остроградського

**СПЕЦИФІКА ОБ'ЄКТИВАЦІЇ КОНЦЕПТУ ОКО
АНГЛІЙСЬКИМИ, НІМЕЦЬКИМИ, УКРАЇНСЬКИМИ ТА
РОСІЙСЬКИМИ УСТАЛЕНИМИ ПОРІВНЯННЯМИ..... 62**

Черній С.В., магістр політичних наук

Ягелонський університет, Польща

**ОБРАЗНІСТЬ У ЛАТИНЦІ І БУКВИЦІ ЯК СПІЛЬНИЙ КЛЮЧ ДО
ГЛИБИННОГО РОЗУМІННЯ МОВ..... 66**

Човганюк М.М., асистент

Вінницький державний педагогічний університет ім. М.Коцюбинського

**ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ФЕНОМЕНУ ВВІЧЛИВОСТІ У ПЕРСПЕКТИВІ
ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ..... 68**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДИСКУРСОЗНАВСТВА, КОМУНІКАТИВНОЇ
ЛІНГВІСТИКИ ТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

Вуколова В.О., к.філол.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**BICULTURAL APPROACH AS A KEY FACTOR OF SUCCESSFUL
INTERCULTURAL COMMUNICATION..... 71**

Присяжна О.Д., к.філол.н., ст. викладач
Вінницький національний технічний університет
МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ТА
ВИКЛАДАЧІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ..... 74

Сікорська Л.О., к.пед.н., доцент
Панасюк М.А.
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
INTERCULTURAL COMMUNICATION..... 77

Ткачук І.В., асистент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ТРЕБОВАНИЯ К УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ЛИЧНОСТИ
ПЕРЕВОДЧИКА В РАМКАХ РАЗВИТИЯ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ
КОММУНИКАЦИИ..... 81

Чугу С.Д., к.філол.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
PRAGMATIC AND COGNITIVE DIMENSIONS OF THE
NARRATIVE: THEORETICAL ASSUMPTIONS..... 85

**ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ
ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
ПЕРЕКЛАДАЧА**

Дмітренко Н.Є., к.пед.н., доцент
Зарічна О.В., к пед.н., ст. викладач
Вінницький державний педагогічний університет ім. М.Коцюбинського
PRE-DISCUSSION OF PBL IN TUTORIAL GROUPS OF ESL:
METHODOLOGICAL AND PROFESSIONAL ASPECTS..... 90

Калініченко А.І., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Макодай І.І., к.пед.н., доцент
Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕМОВНИХ ВНЗ..... 92

Самохвал О.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
BILDUNG DER MULTIKULTURELLEN KOMPETENZ DER
ZUKÜNFTIGEN DOLMETSCHER DURCH
FREMDKOMMUNIKATIONSMITTEL..... 95

Шостак У.В., асистент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО**

ПЕРЕКЛАДАЧА..... 99

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРАНСЛЯТОЛОГІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

УДК 81'25 (043.2)

Н.Б. Іваницька, д.філол.н., професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СУЧАСНІ ВИМІРИ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ПЕРЕКЛАДУ

Незважаючи на те, що сучасне перекладознавство має значні досягнення у визначенні основних стратегій і тактик перекладу різножанрових текстів, проблема оцінки якості перекладу і досі залишається повністю не вичерпаною. Активна праця в царині теоретизації моделей оцінки перекладеного тексту, як і їхні практичні імплементації поряд із уведенням в дію міжнародних та європейських стандартів, на жаль, не призвели до створення універсальної моделі оцінки якості перекладу, що обумовлює необхідність подальшого наукового пошуку в окресленій проблемі.

Слід згадати, що наукова дискусія щодо створення вимірних параметрів якості перекладу не є новою, оскільки так чи інакше її піднімали в загальній теорії перекладу (Л.С. Бархударов, В.С. Виноградов, В.М. Комісаров та ін.), а також розглядали в аспекті еквівалентності і адекватності перекладу (Ю.В. Ваннікова, О.О. Горбачевський, Ю. Найда, А. Нойберт, Я. Рецкер, А.Д. Швейцер та ін.). Проте і досі залишається більше питань, аніж відповідей, коли мова йде про вироблення ефективної моделі оцінки якості перекладу, особливо, якщо взяти до уваги останні досягнення у сфері дискурсології, когнітивістики, психолінгвістики, етнолінгвістики, лінгвокультурології.

Першим теоретиком перекладознавства, який звернув увагу на оцінку якості перекладу, був Ю. Найда [1]. Він стверджував, що першорядну роль в оцінюванні перекладу відіграє реакція читачів. На його думку, висока оцінка перекладу визначена ідентичною «реакцією» читачів на текст оригіналу та текст перекладу. Таке розуміння виникає з висунутої Ю. Найдою концепції «динамічної еквівалентності». У 80-і рр. розвиток «Скопос-теорії» (К. Райс,

Г. Фермеер) позначився і на формуванні нового підходу до оцінки якості перекладу. Ключовим елементом цієї теорії є «Скопос», або мета тексту перекладу, яка, власне, і визначає його якість. З початку 90-х рр. зазнають розвитку нові підходи до оцінки перекладу, засновані на принципах функціоналізму. Відповідно до таких підходів, оцінку якості тексту перекладу визначає сам реципієнт, заздалегідь позначивши критерії, яким даний текст, на його думку, повинен відповідати.

Загалом, якщо здійснити бодай побіжний аналіз найбільш відомих теоретичних підходів до оцінки перекладів, неважко буде помітити, що більшість із них зводиться здебільшого до визначення норм, стандартів і параметрів, що висувають до перекладу з опертям на ту чи іншу концепцію перекладознавства. Так, наприклад, Гідеон Турі розробляє концепцію норм перекладу, в яку входять, серед інших, безпосередньо перекладацькі норми. Серед них Турі розрізняє попередні (*preliminary norms*) та операційні (*operational norms*) норми перекладу [3, с. 58-59]. Вони безпосередньо чи опосередковано визначають стосунки між текстом оригіналу і текстом перекладу.

Поширеними на сьогодні є концепції, відповідно до яких текст, попри те, що тлумачиться за своєю природою як мовно-текстова дія, проектується на макрорівень суспільства. З огляду на це оцінка якості перекладу повинна бути сформована на підставі як ендогенних (текстових), так і екзогенних (соціально-історичних) факторів, які мають безпосередній вплив на цільовий переклад [4]. Науковці зауважують, що, тоді як аналіз ендогенних факторів корелює із встановленням еквівалентності вихідного тексту та тексту перекладу, то аналіз екзогенних параметрів вимагає кваліфікованого інтертекстуального аналізу, який органічно доповнює критерій еквівалентності. Такий підхід враховує як синхронний, так і діахронічний аспекти тексту.

Отже, бодай стислий критичний аналіз теоретичних підходів до проблеми оцінки якості перекладу дає змогу стверджувати, що навіть ті з них, які пропонують модель оцінки перекладу, не мають особливої практичної

значущості; крім того, простежується тенденція до того, що чим більш розробленим і складним є теоретичний підхід, тим більш складним стає і сам процес продукування оцінки якості перекладеного тексту. Відповідно з кожним таким теоретичним підходом можна лише дати опис тексту перекладу і допущених у ньому помилок, але вироблення шкали оцінок, виходячи з даних теоретичних підходів, є завданням доволі непростим. Ймовірно, для того, щоб швидко, якісно і найменш суб'єктивно оцінити переклад, більш придатними виступають інші методи. Такий метод, який на сьогодні постулюється як метод кількісної оцінки якості перекладу, активно розробляється різними перекладацькими організаціями, починаючи з 70-х рр. XX століття паралельно з теоретичними підходами. Основною метою даного методу є створення шкали оцінювання, встановлення допустимого числового коефіцієнту відповідності перекладу нормі (виходячи з критеріїв та кількості допущених помилок), а також виявлення типології помилок, відповідно до яких і обраховується числовий коефіцієнт.

Першою подібною кількісною системою оцінки перекладів стала модель Sical (Canadian Language Quality Measurement System), розроблена для проведення професійної атестації перекладачів на базі Канадського державного бюро перекладів (Canadian Government Translation Bureau). Система Sical базується на підрахунку кількості помилок, серед яких також розрізняють чотири категорії помилок: мовні помилки і перекладацькі помилки, а також грубі і негрубі помилки. Виходячи з цього, була складена шкала оцінок для перевірки тексту з 400 друкованих знаків.

Багато наступних моделей, також розроблених для проведення сертифікаційних іспитів для перекладачів, ґрунтуються на подібній схемі, щоправда, більш досконалії (наприклад, система Американської асоціації перекладачів, кількісна система оцінки якості перекладів Ради усних і письмових перекладачів та термінологів Канади та ін.).

Слід зауважити, що дещо пізніше були розвинені більш зручні і продумані кількісні моделі оцінки якості перекладів. Так, наприклад, з'явилася єдина

система, що враховує тип тексту, що перекладається, і орієнтована виключно на оцінку технічних текстів перекладу – система SAE J 2450 (J2450 Translation Quality Metric). Не можна оминати увагою і одну з найбільш успішних на сьогодні Європейських моделей – Black Jack, розроблену Британською агенцією перекладів (British Translation Agency, ITR). Дана модель є комерційним закритим продуктом у формі програмного забезпечення, що встановлюється на ПК, що значно полегшує роботу експерта з оцінки перекладу.

Загалом розвиток кількісних моделей значно полегшив процедуру оцінки якості перекладу. Однак, кількісні моделі оцінки якості перекладу мають суттєві недоліки, зокрема «прихильність» моделі до певної кількості слів у тексті; розмиті, неясні параметри оцінки; відсутність або нестача важливих параметрів оцінки; неясна шкала присвоєння оцінок; відсутність рівня «прийнятності» перекладу тощо.

Отже, на сьогодні проблема створення ефективної моделі оцінки якості перекладу, яка б ґрунтувалася на єдності теоретичних досліджень у галузі перекладознавства та практичних формах реалізації теоретизованих положень, залишається повністю не вичерпаною. Параметральні показники такої оцінки нерідко є суперечливими через суб'єктивізм, що, безумовно, активізує науковий пошук у цьому напрямку. Сприятливими для створення об'єктивної моделі оцінки якості перекладу видаються інтердисциплінарні розвідки, що зближують переклад із дискурсознавством, лінгвокультурологією, психолінгвістикою, етнолінгвістикою, когнітивістикою.

Список використаних джерел:

1. Найда Ю. К науке переводить. Принципы соответствий / Ю. Найда // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике: сб. статей. – М.: Международные отношения, 1978. - С. 23-45.

2. House J. How do we know when a translation is good? // E.Steiner & C. Yallop (Eds.), Exploring Translation and Multi-lingual Text Production: Beyond Content – Berlin: Mouton De Gruyter. – 2001a. – pp. 127–160.

3. Toury Gideon. Descriptive Translation Studies and Beyond / T. Gideon. - Amsterdam-Philadelphia: John Benjamins, 1995. – 204 p.

4. Newmark P. Approaches to Translation / P. Newmark. – Oxford, 1981.- 201 p.

УДК 81'25:81'373 (043.2)

Ю.В. Колядич, к.філол. н.
Вінницький державний педагогічний
університет ім. М. Коцюбинського

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА ЛЕКСИЧНОМУ РІВНІ

Відтворення цілісності художнього тексту вимагає від перекладача критичної інтерпретації оригіналу, віддзеркалення діалектичного взаємозв'язку змісту і форми художнього твору.

У контексті окресленої тенденції проблема перекладу є сьогодні особливо актуальною. Серед сучасних напрацювань в англо-українському перекладаознавстві чільне місце належить працям Р. Зарівчак, В. Карабан, С. Ковганюк, В. Коптілова, М. Новікової, М. Дудченко, О. Павленко, А. Пермінової, О. Грабовецької та ін.

Однак, попри ряд як поодиноких, так і колективних досліджень перекладознавчих шкіл (Київської (Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка, Київський лінгвістичний університет та ін.), Львівської (Львівський державний університет ім. І. Франка), проблема міжмовних перетворень в художньому перекладі (з метою отримання оптимальних перекладацьких рішень) залишається до кінця невизначеною.

Таким чином, актуальність означеного питання зумовила мету даного дослідження: визначити засоби виразності художнього тексту та можливі прийоми застосування перекладацьких трансформацій на лексичному рівні.

Лексичний рівень прозового художнього твору, безумовно, є тлом формування та функціонування міжмовних перетворень вже через те, що він виступає актуалізатором авторської інтенції. Головне завдання перекладача –